

Om rapporten

Den här rapporten beskriver en forskningsstudie kring omställningen till Nära vård och omsorg i Sörmland och färdplanen för det. Det här är delstudie två i projektet. Syftet i delstudien var att undersöka användandet av färdplanen för Nära vård, omsorg och hälsa i Sörmland.

Hela rapporten finns på:

www.fou.sormland.se/materialpublicerat/rapporter/

Författare

Karin Strömqvist Bååthe, Osman Aytar, Malin Sjöqvist, Ulrika von Thiele Schwarz och Marina Arkkukangas

Datum och ort

2025 Eskilstuna

FoU i Sörmland
Drottninggatan 16 B
632 17 Eskilstuna
www.fou.sormland.se

250124

KORTVERSION AV RAPPORT 2025:2

Omställningen till Nära vård, omsorg och hälsa i Sörmland – Färdplanen

Delstudie 2

Karin Strömqvist Bååthe,
Osman Aytar, Malin Sjöqvist,
Ulrika von Thiele Schwarz
och Marina Arkkukangas

God och nära vård och omsorg handlar om att över hela Sverige utveckla en mer integrerad, jämlik, tillgänglig och effektiv vård med utgångspunkt i ett personcentrerat arbetssätt.

Forskningsstudie

Hösten 2022 startades ett fyraårigt forskningsprojekt finansierat av region Sörmland och alla nio kommuner i länet. Huvudsyftet är att studera omställningen till en Nära vård och omsorg i Sörmlands län utifrån ett praktisknära forskningsperspektiv, där forskare och praktiker från verksamheten i samverkan utforskar och bidrar till omställningen för att kontinuerligt kunna stödja processen och dra lärdomar under resans gång.

Förutom att bidra till Sörmlands regionala och kommunala utveckling ska studien även bidra till forskningsfältet "integrerad och personcentrerad vård" genom publicering av resultaten i vetenskapliga tidskrifter. I delstudie två följer vi upp hur omställningen fortskrider samt utvecklingen av den gemensamma färdplanen för Nära vård och hälsa i Sörmland och dess upplevda hinder och möjligheter.

Syfte och forskningsfrågor

Syftet i delstudie två var att undersöka användningen av färdplanen för Nära vård och hälsa i Sörmland. Dessa data har samlats under sommaren 2024. Regionen och alla nio kommuner har varit representerade antingen genom fokusgruppsintervjuer, Nära vård nätverksdialog och/eller skriftlig kommunikation.

Forskningsfrågor i delstudie två:

- Vad är status för omställningen till Nära vård och hälsa i Sörmland?
- Hur används Färdplanen för Nära vård och hälsa i Sörmland?
- Vilka upplevda möjligheter och hinder finns i användningen av Färdplanen för Nära vård och hälsa i Sörmland?
- Vilka förbättringsförslag finns för Färdplanens vidare användning och revidering?

Resultat

Flera vittnar om att "förståelsen för Nära vård har ökat". De upplever att "omställningsarbetet går sakta men säkert framåt" och "att jag har stöd i min kommun" men "vi behöver mer samverkan med Regionen".

Deltagarna "känner en viss frustration" och arbetet med omställningen beskrivs som både segt och trögt. Dessutom vittnar några om att deras "kompetens inte tas tillvara för omställningen" eller att de sitter på fel plats för att kunna följa upp.

Detta dränerar arbetet på energi i kombination med tuffa besparingstider för både Region och kommuner.

Hur används Färdplanen

Användningen av Färdplanen för Nära vård och hälsa varierar stort. Varje kommun verkar utverka sitt eget tolkningsutrymme gällande Länsstyrgruppens gemensamt beslutade Färdplanen.

Uttalanden om hur Färdplanen används varierade från "min kommun vet inte om den" till att den ligger till grund för "utvecklingsområden både framåt och bakåt i min verksamhet". Vissa är medvetna om Färdplanen men uppger att den inte används alls eller i begränsad utsträckning i Nära vårdarbetet, eller inte har någon strategisk betydelse för styrningen av verksamheten.

Andra processledare uppger att Färdplanen ses som ett basdokument att bygga vidare på med egna aktiviteter och att den tydliggör gemensamma aktiviteter.

Möjligheter

Upplevda möjligheter med Färdplanen är att den skulle kunna användas som en gemensam plattform, inriktning, bas, grund och eller inspiration. Arbetet med Färdplanen har ökat förståelsen för Nära vård för processledare och intressenter.

Det är en lärande process där flera upplever att den har ökat förståelsen för Nära vård. Det skulle finnas en kraft i att ytter-

ligare väva ihop omställningen till Nära vård med andra prioriterade nationella initiativ såsom *kloka kliniska val*.

Hinder

Färdplanen upplevs som rörig med för mycket olika typer av aktiviteter på olika nivåer. Det är oklart vem som är målgruppen för flera av aktiviteterna i Färdplanen och hur den ska följas upp. Några önskar indikatorer för de olika fokusområdena för att kunna följa upp föreslagna insatser.

Det är oklart vem i den egna verksamheten som ska kontaktas för uppföljning i respektive fokusområde och vem som egentligen är ytterst ansvarig för detta. Det saknas en systemledning av planen.

Några menade att själva dokumentet inte behöver ändras utan att det är hur vi arbetar med dokumentet som behöver förändras.

REKOMMENDATIONER

- *Undersök hur färdplanen kan bli ett verktyg för en gemensam systemledning gentemot gemensamma satsningar för Nära vård och omsorg.*
- *Diskutera hur Färdplanen kan bli mer av ett kontinuerligt styrdokument i respektive region och kommun för omställningen till Nära vård och omsorg*
- *Utvärdera vilka framgångsfaktorerna har varit, och på vilket sätt, för de kommuner och verksamheter som har fört in Färdplanens aktiviteter i sina respektive verksamhetsplaner.*